

PROVOCĂRILE DEMOCRAȚIEI MODERNE

Dr. Elzbieta KUZELEWSKA
Universitatea din Białystok, Polonia

Abstract: Alegerile, referendumurile și sondajele de opinie sunt procese și instrumente foarte importante pentru operația lină a democrației moderne. Ele asigură mijloacele de transferare a puterii de la cetățeni la reprezentanții lor. De asemenea, ele pot susține încrederea cetățenilor în guvern și în democrație. Până de curând, sistemele de alegeri au însemnat mai ales concentrarea atenției pe politicieni și pe câștigătorii alegerilor. În prezent, democrația se confruntă cu o mare problemă privind prezența scăzută la alegeri. Unul dintre principalele motive ale prezenței scăzute la vot este numărul din ce în ce mai mare al oamenilor cu handicap și faptul că din ce în ce mai mulți oameni locuiesc departe de domiciliul lor. Din ce în ce mai puțini oameni participă la alegerile prezidențiale, parlamentare, regionale. Din ce în ce mai puțini votanți iau parte la cele mai obișnuite forme de democrație directă – referendumul. Șansa de a îmbunătăți democrația este văzută de mulți în votarea electorală, cunoscută ca e-voting.

Cuvinte cheie: democrație directă, alegeri, votarea electronică, referendum, democrația modernă

1. Democrația și contraargumentele sale

În prezent, nu există nicio definiție exactă a democrației. Deși acesta este cel mai popular cuvânt în limbajul politic din zilele noastre, el are o semnificație clară din perspectivă practică numai în țările anglo-saxone. Democrația se referă la formele sistemului și autorității politice statale, mecanismele implementării sale și la participarea societății în această autoritate. Adesea, este un sinonim pentru drepturile civile. Termenul *demokratia* a apărut în secolul al V-lea î. Hr. iar sensul său literal era puterea poporului. Este un sistem politic bazat pe presupunerea conform căreia un popor este

THE CHALLENGES OF MODERN DEMOCRACY

Dr. Elzbieta KUZELEWSKA
University of Białystok, Poland

Abstract: Elections, referenda and polls are very important processes and instruments for the smooth operation of a modern democracy. They provide means for transferring power from citizens to their representatives. They can also support the citizens' trust and confidence in the government and democracy. Until recently election systems have mainly been the focus of attention of politicians and election officials. Nowadays democracy is facing a big problem concerning the low turnout in elections. One of the main reasons for low turnout is growing number of handicapped people and the fact that more people live far from a place of their residency. Fewer and fewer people participate in presidential, parliamentary, regional elections. Fewer and fewer voters even take part in one of the most common forms of direct democracy – referendum. The chance to improve democracy is seen by many in electoral voting, known as e-voting.

Keywords: direct democracy, elections, electronic voting, referendum, modern democracy

1. Democracy and its cons

There is no precise definition for democracy nowadays. Although this is the most popular word in a political directory nowadays, it has a clear meaning in practical perspective only in Anglo-Saxon countries. Democracy refers to forms of state political system and authority, mechanisms of their implementation and the participation of society in this authority. It is often a synonym for civil rights. Term *demokratia* appeared in the 5th century BC and its literal meaning is power of a people. It is a political system based on the assumption that it is a people that is the source and the subject of authority. Democracy as a people's government is one of the common political regimes all over in the world. One of the

sursa și subiectul autorității. Democrația, ca formă de guvernare al unui popor, este unul dintre cele mai obișnuite regimuri politice din întreaga lume. Unul dintre factorii cruciali care influențează soluția referitoare la sistemele politice din anumite țări este legat de partea în care cetățenii participă la procesul de guvernare. Felul în care cetățenii împărtășesc guvernarea determină caracterul sistemului politic al unei țări date. În epoca tranziției politice, faptul că societatea alege sistemul politic are o importanță crucială. În regimul democrat, oamenii pot participa la guvernare la diferite niveluri.

Există două forme de democrație – directă și reprezentativă. Alegerile permit populației să-și aleagă reprezentanții și să-și exprime preferințele legate de modul în care vor fi guvernați. Democrația directă mărește participarea directă a societății la guvernare. Se poate face prin referendum, prin inițiativa sau veto-ul poporului. Cetățenii înșiși ar trebui să decidă dacă formele democrației directe ar trebui aplicate în practică sau nu sau dacă regula reprezentării ar trebui să predomină. Democrația directă asigură cetățenilor nu numai dreptul de a alege autoritățile dar și, mai presus de toate, dreptul de a-și exprima opinia privitor la anumite probleme, care, la rândul ei, îmbogățește calitatea participării cetățenilor la politică. Ar trebui să amintim că democrația directă nu este o regulă, ci o excepție. Instituțiile democrației directe sunt introduse cel mai adesea atunci când mecanismele tradiționale ale democrației reprezentative eșuează. Totuși, recent, se observă o creștere semnificativă a rolului referendumului, mai ales în crearea Uniunii Europene.

1. Referendumul

Referendumul, ca și scrutin al poporului, este o formă a democrației directe care implică opinia alegătorilor exprimată sub formă de scrutin, asupra problemelor care reprezintă subiectul votului și care privesc interesele întregii țări sau ale unei anumite părți a ei. Esența referendumului este de a-i acorda forma de scrutin care acționează pe baza regulilor fundamentale ale legilor electorale

crucial factors that influence the solution regarding the political systems in particular countries is the regard to the part that citizens take part in the process of governing. The way in which the citizens partake in governing determines the character of the political system of a given country. In the age of political transition the fact that society chooses the political system is of a crucial importance. In the democratic regime people can participate in governing to different degrees.

There are two forms of democracy – direct and representative. Elections allow the populace to choose their representatives and express their preferences how they will be governed. Direct democracy increases direct participation of society in governing. It can be done through the institution of referendum, people's initiative or people's veto. Citizens themselves should decide whether the forms of direct democracy should be applied in practice or whether the rule of representation should prevail. Direct democracy grants the citizens not only the right to choose the authorities, but above all the right to express their opinion on certain issues, which in turn enriches the quality of citizens' participation in politics. It should be remembered that direct democracy is not a rule, but an exception. Direct democracy institutions are most often introduced when traditional mechanisms of representative democracy fail. However recently, a significant growth of referendum role, especially in creating the European Union, is observed.

1.1. Referendum

Referendum as a people suffrage is a form of direct democracy which involves the electors' opinion, expressed in the form of suffrage, upon the items which are the subject of the voting and which concern the affairs of the whole country or its particular part. The essence of referendum is to grant it the form of suffrage that proceeds on the basis of fundamental rules of electoral laws (commonness, equality, directness and

(generalitate, egalitate, sinceritate și discreție). O altă trăsătură este că alternativa („da” sau „nu”) sau opțiunea trebuie să fie formulată; votantul preferă una dintre opțiunile propuse.

Instituția referendumului a apărut în secolul al XVI-lea în Elveția, care este privită ca un leagăn al democrației directe. În alte țări, referendumurile au devenit importante după cel de-al doilea război mondial, atunci când a existat un număr din ce în ce mai mare de diverse probleme reprezentând subiectul de vot. Recent, a avut loc o creștere semnificativă în importanța referendumurilor în timpul construirii așa-numitei Europe unite¹. Henry Roussillon a criticat referendumul în mod deschis, în opinia lui acesta fiind un instrument inutil și periculos. El stabilește în continuare trei motive principale împotriva acestei instituții. În primul rând, referendumul nu este un mod mai democratic de a lua decizii, din moment ce fiecare decizie luată de o colectivitate ar trebui să fie subiectul unor considerații, dezbateri extinse și, dacă este necesar, ar trebui să fie o schimbare. Referendumul nu este inclus în această categorie datorită abordării mecanice. Singura alegere a cetățenilor din referendum se reduce la a răspunde cu DA sau NU, ADEVĂRAT sau FALS, CORECT sau GREȘIT. Nu cere o dezbateri sau un schimb de idei și astfel referendumul pare a fi o instituție anacronică și nedemocratică. În al doilea rând, referendumul amenință litera legii, dar nu îi asigură controlul. În timpul înființării legii prin referendum, cetățenii sunt expuși la diverse tentații demagogice sau la manipulări ale opiniei publice deoarece referendumul nu poate fi controlat. În al treilea rând, progresul său se observă numai în anumite părți ale federației, nu în întreaga zonă națională. Pentru a-și dovedi linia de raționament, el prezintă Elveția, acolo unde au avut loc puține referendumuri de veto ale întregii națiuni, și SUA unde referendumul nu a avut loc niciodată. Am putea adăuga cel de-al patrulea motiv –prezența scăzută la vot.

1.2. Democrația și prezența scăzută la vot

Dincolo de formele democrației și de argumentele sale, democrația contemporană

secrecy). Another feature is that an alternative (“yes” or “no”) or option has to be formulated; the voter grants preference to one of the proposed options.

The institution of referendum was formed in the 16th century in Switzerland, which is regarded a cradle of direct democracy. In other countries referenda became significant after World War II, when there was an increasing number of various issues being the subject of vote. Recently there has been a significant increase in the importance of referenda during the construction of so-called unified Europe⁴. Henry Roussillon openly criticizes referendum, which in his opinion is a useless and dangerous instrument. He sets forth three main reasons against this institution. Firstly, referendum is not a more democratic way of decision making, since each decision taken by a collective environment ought to be the subject of extensive considerations, debates and, if necessary, its change. Referendum is not included in this category due to its mechanical approach. The only citizens’ choice in referendum is reduced to answering YES or NO, TRUE or FALSE, RIGHT or WRONG. It does not require a debate or an exchange of ideas and therefore referendum seems to be an anachronistic and undemocratic institution. Secondly, referendum poses a threat to the rule of law as it does not ensure its control. While establishing law through referendum citizens are exposed on various demagogues’ temptations or manipulations of public opinion since referendum cannot be controlled. Thirdly, its progress is observed only in parts of federation, not in a nationwide area. In order to prove his line of reasoning he presents Switzerland, where there were only few nationwide people’s veto referenda, and the USA, where referendum has never been called. The fourth reason could be added- low turnout.

1.2. Democracy and turnout

Apart from the forms of democracy and its pros, contemporary democracy has

are un defect important –prezența scăzută la vot. Din ce în ce mai puțini oameni participă atât la alegeri, cât și la referendum. Presupunând că participarea la alegeri este una dintre cele mai importante forme de activitate politică, reflectând legitimitatea deciziilor luate, ar merita să luăm în considerare factorii care contribuie la creșterea participării la vot și, deci, legitimarea deciziilor luate. Nu numai că participarea conștientă la procesele de luare a deciziilor cere interes și motivație pentru a fi implicată în procedurile democratice, dar cere și cunoașterea mecanismelor sistemului politic. Așadar, postulatele educației civice și folosirea tehnologiilor moderne care le permit cetățenilor să participe la luarea deciziilor au crescut în ultima perioadă.

2. E-voting

Una dintre principalele provocări ale democrației moderne este creșterea participării cetățenilor la vot. Șansa de a îmbunătăți democrația este văzută de mulți în votarea electorală, cunoscută ca e-voting. Apărătorii acestui tip de votare sunt convinși cu privire la contribuția lui la dezvoltarea participării cetățenilor în asumarea deciziilor politice. E-voting este un termen care cuprinde mai multe tipuri diferite de votare, incluzând atât mijloacele electronice de a distribui un vot și mijloacele electronice de a număra voturile. Tehnologia votării electronice poate implica transmiterea buletinelor de vot și a voturilor prin telefoane, rețele private de computer, sau Internet. E-votingul poate asigura votanților cu dizabilități o îmbunătățire a accesului la vot. Votarea electorală se împarte în două categorii principale: votarea pe Internet la secția de votare² și votarea pe Internet de la distanță³.

Tehnologiile de informații și comunicații – TIC au un rol important în zilele noastre. Instituțiile politice, partidele politice și politicienii folosesc TIC în trei procese principale de pe piața politică, adică în informații, comunicații și în procedurile de votare. Luând în considerare impactul Internetului asupra vieții politice, este crucial ca TIC (inclusiv Internetul) să permită depășirea barierelor legate de depărtarea

one important defect – low turnout. Fewer and fewer people participate both in election and in referendum. Assuming that participation in elections is one of the most important forms of political activity, reflecting legitimation of the decisions taken, it would be worth considering the factors contributing to turnout increase and, thus, legitimation of decisions being settled. Not only does conscious participation in decision-making processes require interest and motivation to be involved in democratic procedures, it also requires knowledge of political system mechanisms. Hence, the postulates of civic education and using modern technologies enabling citizens to participate in decision making have been arising recently.

2. E-voting

One of the crucial challenges of modern democracy is increasing citizens' participation. The chance to improve democracy is seen by many in electoral voting, known as e-voting. Advocates of this voting type are convinced about its contribution to the development of citizens' participation in undertaking political decisions. E-voting is a term encompassing several different types of voting, embracing both electronic means of casting a vote and electronic means of counting votes. Electronic voting technology can involve transmission of ballots and votes via telephones, private computer networks, or the Internet. E-voting can provide improved accessibility for disabled voters. Electoral voting is divided into two main categories: Internet Voting at the Polling Place⁵ and Remote Internet Voting⁶.

Information and communication technologies – ICT play more significant role nowadays. Political institutions, political parties and politicians use ICT in three main processes in the political market, namely in information, communication and voting procedures. Taking into account the impact of the Internet on political life, it is crucial ICT (including the Internet) allow to

curentă a votanților de cei care guvernează sau reprezintă guvernarea. Fără îndoială, aplicarea unor tehnici electronice în democrație este o revoluție. Internetul a devenit un instrument al politicii.

Democratizarea electronică este definită ca o formă a dezvoltării și consolidării democrației care folosește noi tehnologii de comunicații pentru a întări puterea politică a celor care sunt omiși din cele mai importante procese politice. Democratizarea electronică susține dezvoltarea formelor reprezentative de democrație și subliniază valoarea schimbului de informații și discuțiile politice pentru implicarea cetățenilor în sfera politică. Unul dintre cele mai mari avantaje ale aplicării TIC este că democrația electronică poate depăși barierele care împiedică sau limitează electoratul să ia parte la procesele directe de luare a deciziilor. Votarea electronică este subiectul de interes al instituțiilor politice, al partidelor politice și al politicienilor. A fost cercetată, studiată și a fost un subiect al înțelegerilor comerciale. *E-votingul* pare să dobândească din ce în ce mai multă importanță și începe să fie unul dintre principalele instrumente ale *e-democrației*.

2.1. E-votingul în experiențele țărilor europene

Numeroase studii arată că, împreună cu Statele Unite, Elveția prezintă cele mai scăzute niveluri medii ale absenței la vot printre democrațiile existente. În același timp, votanții elvețieni se află printre cei care sunt cel mai frecvent chemați la votare, datorită posibilităților numeroase pentru democrația directă pe toate cele trei niveluri ale statului federal. Elveția a decis să implementeze noi mijloace de participare politică – tehnici de votare la distanță prin corespondență poștală sau pe Internet. În 1998, guvernul Federal a lansat o inițiativă de e-voting în care trei cantoane (Geneva, Zurich și Neuchâtel) conduc proiectele pilot în acest domeniu. Un sondaj de opinie a arătat că ideea de a asigura un canal suplimentar pentru votarea pe Internet a fost puternic susținută de electorat – mai mult de trei sferturi de votanți au fost pentru

overcome barriers connected with the actual remoteness of voters to those who govern or represent the governing. Undoubtedly, application of electronic techniques into democracy is a revolution. The Internet has become a tool for politics.

Electronic democratization is defined as a form of development and reinforcement of democracy which uses new communication technologies to strengthen political power of those who are often omitted in the most important political processes. The Electronic democratization supports development of representative forms of democracy and emphasizes the value of information exchange and political discussions for citizens' involvement in the political sphere. One of the biggest advantages of applying ICT is that electronic democracy has a potential to overcome barriers which hinder or limit the electorate to take part in direct decision-making processes. Electronic voting is the subject of interest of public institutions, political parties and politicians. It is being researched, pilot studied and a subject of trade agreements. *E-voting* seems to gain more and more importance and begins to be one of the primary instruments of *e-democracy*.

2.1. E-voting in experiences of European countries

Numerous studies show that, together with the United States, Switzerland presents the lowest average levels of turnout among established democracies. At the same time, Swiss voters are among those most frequently called to the polls, owing to the widespread possibilities for direct democracy on all three levels of the federal state. Switzerland decided to implement new means of political participation – remote voting techniques via postal mail or over the Internet. In 1998, the Federal government launched an e-voting initiative in which three cantons (Geneva, Zurich and Neuchâtel) lead pilot projects in this field. A survey showed that the idea of providing a supplementary channel for voting over the

introducerea unui nou sistem în Cantonul Geneva. De asemenea, trebuie să menționăm că pe 8 februarie 2009, locuitorii din Geneva, cu o majoritate de 70,2% voturi, au decis că regulamentele privind votarea pe internet ar trebui să fie introduse în constituția cantoanelor. Această votare publică a finalizat stadiul pilot al implementării e-voting, la nivel național stadiul s-a terminat în 2007. Cantonul Geneva a devenit, în consecință, al doilea canton elvețian (după Basel) care are o bază legală ce reglementează e-voting-ul. Scopul fundamental al implementării sistemelor de e-voting în Elveția a fost asigurarea unei platforme suplimentare care ar permite votarea în referendumuri și alegeri (mai ales pentru elvețienii care locuiesc în străinătate) și punerea așa-numitelor semnături digitale atunci când se depun motiunile legate de o inițiativă, de un referendum sau de o alegere.

Liderul necontestat al țărilor care au introdus sistemele de e-voting este reprezentat de Statele Unite unde votarea electronică ce folosește un echipament special cu touch-screen este foarte populară. Votarea de acest tip scurtează procedurile de vot și, conform informațiilor obținute de la producătorii aparatelor cu touch-screen, scade considerabil costurile alegerii. Introducere votării electronice în Statele Unite este asociată cu politica administrativă a președintelui William J. Clinton și a vicepreședintelui Albert Gore. Ambii au decis că unul dintre cele mai importante scopuri ale activității lor este implementarea sistemelor de vot electronic și democrației electronice. În primul rând, alegerile s-au ținut pe 11 martie 2000 în statul Arizona unde un candidat al Partidului Democrat pentru postul de președinte al SUA a fost ales.

Nu numai în Statele Unite, ci și în multe țări europene, s-au implementat sau sunt în curs de implementare noi tehnologii de votare. Încercările de a implementa așa-numitul e-voting au dus la diverse efecte în diferite țări.

Internet was strongly supported by the electorate – over three quarters of the voters were in favour of the introduction of a new system in the Canton Geneva. It is also worth mentioning that on February 8, 2009, the residents of Geneva in the majority of 70,2% votes decided that regulations concerning internet voting should be entered into the cantons' constitution. This public vote ended pilot stage of e-voting implementation, on national level the stage finished in 2007. The canton of Geneva consequently became the second Swiss canton (after Basel-City) which had a legal basis to conduct e-voting.

The fundamental aim of implementation of e-voting systems in Switzerland was to provide an additional platform that would enable voting in referenda and elections (particularly for the Swiss living abroad) and allow to put the so-called digital signatures when submitting motions connected with an initiative, referendum or election.

The undisputed leader among countries which introduced e-voting systems is the United States where electronic voting that uses special equipment with touch-screens is very popular. Voting in this way shortens polling procedures and, according to information acquired from vendors of touch-screen machines, considerably lowers the costs of election. Introduction of electronic voting in the United States is associated with president William J. Clinton's and vice-president Albert Gore's administrative politics. They both decided that one of the most important goals of their activities will be to implement systems for electronic voting and electronic democracy. First electronic election was held on March 11, 2000 in the state of Arizona where a Democratic Party candidate for the post of president of the USA was selected.

Not only in the United States, but also in many European countries, new voting technologies have been implemented or their implementation is in progress. Attempts to implement so-called e-voting lead to various

Tabelul 1. Aplicarea votării electronice în țările europene

Țara	Aplicarea sistemului de e-voting	Data
Austria	Proba alegerilor pentru austriecii care locuiesc în străinătate	12-14.10.200□
Belgia	Teste ale noului sistem de vot	No date
Bulgaria	Consiliul local de e-voting din Kazanluk	07 05.2008
Estonia	Alegeri municipale	10-12.10.2005
Estonia	Alegeri parlamentare	26-28.02.2007
Finlanda	E-voting în alegerile locale din Karkkila, Kaunianien, Vihti	10.2008
Italia	Alegerile administrației – Provincia autonomă Trento	08.05.2005
Olanda	Alegeriparlamentare – Camera Reprezentanților	18-22.11.2006
Portugalia	Alegeri parlamentare generale – Votanții din străinătate	20.02.2005
Portugalia	Alegeri pentru Parlamentul European	06.2004
Spania	Referendumul „Constituție pentru Europa” – 53 municipalități	01-18.02.2005
Marea Britanie	Alegeri locale(Liverpool, Sheffield...)	2003, 2005, 2007
Elveția	Neuenburg, Zurich, Geneva (Constituția din februarie 2009)	din 2001-...votare de probă

Sursa: Centrul de competență pentru votare

effects in different countries.

Table 1. Application of electronic voting in the European countries

Country	Application of e-voting	Time
Austria	Test Election for Austrians living abroad	12-14.10.2006
Belgium	Voting machines-tests	No date
Bulgaria	Town Council E-Voting of Kazanluk	07. 05. 2008
Estonia	Municipal elections	10-12.10.2005
Estonia	Parliamentary elections	26-28.02.2007
Finland	E-voting in local elections in Karkkila, Kaunianien, Vihti	10.2008
Italy	Administration elections - Autonomous Province of Trento	08.05.2005
Netherlands	Parliamentary elections - Lower House	18-22.11.2006
Portugal	Parliamentary General Elections - Voters Abroad	20.02.2005
Portugal	Elections for the European Parliament	06.2004
Spain	Referendum „Constitution for Europe” – 53 municipalities	01-18.02.2005
Great Britain	Local elections (Liverpool, Sheffield...)	2003, 2005, 2007
Switzerland	Neuenburg, Zurich, Geneva (February 2009 Constitution)	from 2001-...test voting

și participare electronică (E-Voting.CC).

În Belgia, Internetul a început să fie fost folosit în alegeri în anii '90 din secolul al XX-lea. Acum, 50% dintre votanții belgieni folosesc e-voting. În Olanda, cetățenii olandezi care locuiesc în străinătate folosesc această formă de votare.

Cele mai de succes încercări de a introduce sistemul de e-voting sunt asociate cu sistemele de votare electronică din Elveția și Estonia. În Elveția, implementarea a trei proiecte pilot de votare a fost deja luată în considerare în anul 2000. Proiectele au inclus orașele Geneva, Zurich și Neuchâtel. La început, s-a luat o decizie federală, apoi comunele și cantoanele trebuia să decidă individual cu privire la proiect. Proiectele iau în considerare diverse aplicații ale noilor tehnologii. Ele permit votarea în alegeri și referendumuri, de exemplu, prin folosirea Internetului sau a SMS-urilor.

Celălalt exemplu european de introducere a votării electronice este Estonia care s-a întâmplat să fie prima țară din lume care a ajuns la votarea liantă pe Internet – întregul electorat al acestei mici țări europene are posibilitatea de a vota pe Internet. Votarea liantă pe Internet a fost folosită de două ori acolo: în alegerile municipale (octombrie 2005) și în cele parlamentare (martie 2007). O gamă vastă de aplicări ale cărților naționale de identitate (*eID-cards*) au contribuit la o mai bună implementare a unui nou canal de vot. Estonia a implementat o carte de identitate ca și document obligatoriu de identificare a cetățenilor și a rezidenților ce trăiesc în această țară. Această carte, în afară de faptul că este un document de identificare fizică, are funcții electronice avansate care facilitează autentificarea sigură din punct de vedere legal semnătura digitală, în legătură cu serviciile online naționale. Cărțile de identitate sunt dotate cu un cip care conține date electronice, certificate și cheile lor private asociate, protejate de coduri PIN. Conform Comitetului electoral național

Source: Competence Center for Electronic Voting and Participation (E-Voting.CC).

In Belgium the Internet was used in elections as early as the 90s of the 20th century. Now, 50% Belgian voters use e-voting. In the Netherlands Dutch citizens residing abroad use this form of vote. The most successful attempts to introduce e-voting are associated with the electronic voting systems from Switzerland and Estonia. In Switzerland, the implementation of three pilot voting projects was already considered in the year 2000. The projects included cities of Geneva, Zurich and Neuchâtel. Firstly, a federal decision was made, then communes and cantons were supposed to decide individually about the project. The projects take into consideration various applications of new technologies. They enable voting in elections and referenda e.g. with the use of the Internet or text messages.

The other European example of electronic voting introduction is Estonia which happened to be the first country in the world that conducted binding internet voting – the whole electorate of this small European country had a possibility to vote over the Internet. Binding internet voting was carried out twice there: in municipal elections (October 2005) and parliamentary elections (March 2007). Wide range of applications of national identity cards (*eID-cards*) contributed to better implementation of a new voting channel. Estonia has implemented ID card as the compulsory document for identifying citizens and alien residents living within the country. The card, besides being a physical identification document, has advanced electronic functions that facilitate secure authentication and legally binding digital signature, in connection with nationwide online services. ID-cards are equipped with a chip containing electronic data, certificates and their associated private keys protected with PIN-codes. According to Estonian National

estonian, în 2005 populația totală a țării era de 1 347 510 oameni, cu 1 059 202 cu drept de vot. În ianuarie 2000, a intrat în vigoare un Act al documentelor de identitate, din 2002 fiecare persoană era obligată să aibă o carte de identitate iar în 2005, existau 900.000 titulari ai noilor cărți de identitate.

Sistemul de e-voting nu produce în sine niciun efect politic. Experiența estoniană de e-voting din 2005 reasigură ipoteza conform căreia e-voting nu sporește activitatea de votare a oamenilor care nu participă niciodată la alegeri, dar poate încuraja participarea celor care votează câteodată. Astfel, sistemul de e-voting ar putea încetini tendința de scădere a participării. La alegerile din 2005 dintre 240 districte, au fost numai 18 cu nici un votant electronic.

Sistemul de e-voting aduce multe îngrijorări privind fraudă și confidențialitatea asociată cu voturile la distanță, incluzând riscul ca votanții care nu își distribuie voturile în intimitatea unei cabine de vot, să fie supuși la constrângere, iar ca votanții să aibă șansa de a-și vinde ușor voturile. În timpul ultimelor alegeri din Estonia, câteva incidente de cumpărare a voturilor au devenit publice iar problema a explodat în mass media.

3. Concluzii

Unul dintre cele mai importante instrumente ale democrației electronice este votarea electronică. Ultimii ani au dovedit că interesul pentru implementarea noilor forme de participare la votare - e-voting (incluzând votarea pe internet și prin telefon) – crește sistematic, mai ales în Europa. Acest lucru este confirmat de mai multe proiecte pilot introduce într-un număr din ce în ce mai mare de țări ale căror parlamente iau în considerare ideea implementării votării electronice. Motivele implementării sistemului de *e-voting* sunt diverse iar cele mai frecvente dintre ele sunt următoarele: creșterea mobilității votanților, permiterea votanților care trăiesc în afara țării lor de a participa la alegeri, creșterea participării la

Electoral Committee, in 2005 the total population of the country was 1 347 510 people, with 1 059 202 eligible voters. In January 2000, an Identity Documents Act came into effect, from 2002 each person was obliged to have an ID card, and in 2005 there was about 900.000 holders of new ID cards.

E-voting in itself does not produce any political effects. Estonian e-voting experience in 2005 reassures the hypothesis that e-voting does not raise the voting activity of people who never take part in elections, but it can encourage the participation of voters who vote sometimes. Thus, e-voting could slow down the trend of falling participation. In 2005 elections Among 240 districts, there were only 18 with no e-voters at all.

E-voting brings along many concerns of fraud and privacy associated with remote balloting, including the risk that voters who do not cast their votes in the privacy of a voting booth, may be subject to coercion, or that voters have the opportunity to sell their vote easily. During the last elections in Estonia some vote-buying incidents became public and the problem was blown up in mass media.

3. Conclusion

One of the most important tools of e-democracy is electronic voting. Recent years prove that interest in implementation of new forms of voting participation - e-voting (including internet voting, and also voting through a mobile phone) – increases systematically, especially in Europe. It is confirmed by various pilot projects introduced in greater and greater number of countries whose parliaments consider the idea of electronic voting implementation. Motives for *e-voting* implementation are various, and the most frequent reasons are as follows: increasing voters' mobility, enabling voters who live outside their home country to participate in elections, increasing voter turnout by providing additional platform for voting, extending an access to democratic procedures for the sick and

vot prin asigurarea unei platforme suplimentare de votare, extinderea accesului la procedurile democratice pentru oamenii bolnavi și pentru cei cu dizabilități, reducerea costurilor alegerilor, publicarea rezultatelor alegerilor într-un mod independent și mult mai rapid. Este foarte dificil să măsurăm dacă sistemul de e-voting a influențat rata reală de participare. Analiza bazată pe fapte este imposibilă; singurul mod este de a întreba votanții și non-votanții, în special votanții electronici dacă și-ar distribui votul electronic sau nu dacă posibilitatea de a vota electronic nu ar exista. Conform specialiștilor, în ceea ce privește factorii tehnologici, nu există obstacole pentru dezvoltarea sistemului de e-voting. Există metode și instrumente care previn ca rezultatele alegerii să fie aranjate. Folosirea sistemului de e-voting este unul dintre modurile de a adapta democrația la nevoile statelor contemporane și de a consolida societatea democratică.

Bibliografie:

Benedyk E., *E-głosowanie w Estonii*, „Polityka” 07.03.2007.
Białobłocki T., Nowina-Konopka M, Zacher L, *Spółeczeństwo informacyjne. Istota. Rozwój. Wyzwania*, Warsaw 2006.
de Vries C.E., *Impactul referendumurilor UE asupra politicii electorale naționale: cazul olandez*, „Politica vest-europeană” ianuarie 2009, vol. 32 (1).
Friedland L. A., *Democrație electronică și noua cetățenie*, „Media, Cultură & Societate” 1999, nr. 2, vol. 18, p. 185.
Grossman L.K., *Republika elektroniczna*, [in:] *Władza i społeczeństwo 2. Antologia tekstów z socjologii polityki*, (ed.) J. Szczupaczyński, Warsaw 1998.
Karp J.A., S.A. Banducci, *Correspondența poștală: Cum influențează toate alegerile poștale absența de la vot*, „Comportament politic” 2000, nr. 22 (3), p. 223-239.
Kuźelewska E., *Pro și contra referendum*, „Anuarul polonez de științe politice” 2001, p. 111-134.

disabled people, decreasing costs of elections, publishing election results in an independent and much quicker way. It is very difficult to measure whether e-voting did influence actual participation rate. Analysis based on facts is impossible; the only way is to question voters and non-voters, especially e-voters whether they would have cast their e-vote if the possibility to e-vote had not existed. According to the specialists, as far as technological factors are concerned, there are not any obstacles to e-voting development. There are methods and instruments which prevent the election results from being fixed. Using e-voting is one of the ways to adapt democracy to the needs of contemporary states and to strengthen democratic society.

References:

Benedyk E., *E-głosowanie w Estonii*, „Polityka” 07.03.2007.
Białobłocki T., Nowina-Konopka M, Zacher L, *Spółeczeństwo informacyjne. Istota. Rozwój. Wyzwania*, Warsaw 2006.
de Vries C.E., *The Impact of EU Referenda on National Electoral Politics: The Dutch Case*, „West European Politics” January 2009, vol. 32 (1).
Friedland L. A., *Electronic Democracy and the New Citizenship*, „Media, Culture & Society” 1999, no. 2, vol. 18, p. 185.
Grossman L.K., *Republika elektroniczna*, [in:] *Władza i społeczeństwo 2. Antologia tekstów z socjologii polityki*, (ed.) J. Szczupaczyński, Warsaw 1998.
Karp J.A., S.A. Banducci, *Going Postal: How All-Mail Elections Influence Turnout*, „Political Behavior” 2000, no. 22 (3), p. 223-239.
Kuźelewska E., *Pros and cons of referendum*, „Polish Political Science Yearbook” 2001, p. 111-134.
Kuźelewska E., *Referendum w procesie integracji europejskiej*, Warsaw 2006.
Maaten E., *Towards remote e-voting: Estonian case*, <http://subs.emis.de/> [Accessed 7.05.2010].

- Kuźelewska E., *Referendum w procesie integracji europejskiej*, Varşovia 2006.
- Maaten E., *Către sistemul de e-voting de la distanță: cazul estonian*, <http://subs.emis.de/LNI/> [Accesat la 7.05.2010].
- Madise Ü, T. Martens, *Sistemul de e-voting în Estonia 2005. Prima practică a votării pe Internet din întreaga țară în lume*, <http://www.e-voting.cc/static/>
- Musiał-Karg M., *Elektroniczna demokracja – wykorzystanie nowych technologii w życiu politycznym*, [in:] *Współczesne państwo. Wybrane problemy*, (ed.) S. Wróbel, Poznań-Chorzów 2009, p. 151-168.
- Musiał-Karg M., *Sistemul de e-voting (ca formă a democrației electronice) în țările europene*, [în:] *Explorări în guvernul electronic & guvernarea electronică*, Vol. 2, (eds.) A. Balci, C. C. Aktan, O. Dalbay, Antalya 2010, p. 153-162.
- Musiał-Karg M., *Głosowanie elektroniczne jako element e-demokracji na przykładzie doświadczeń kantonu Zurych*, "Przegląd Politologiczny", nr. 2/2009, p. 27-40.
- Musiał-Karg M., *Referendum w państwach europejskich*, Toruń 2008
- Nowina-Konopka M. (2006), *Elektroniczna urna*, <http://www.rpo.gov.pl/pliki/12066058070.pdf> [Accesat la 27.11.2008]
- Porębski L. *Elektroniczne oblicze polityki. Demokracja, państwo, instytucje polityczne w okresie rewolucji informacyjnej*, Cracow 2004.
- Roussillon H., *Contre le référendum!*, «Pouvoirs» no. 77, avril 1996, p. 182-192.
- Trechsel A.H., *Sistemul de e-voting și participarea electorală*, [în:] *Dinamică a campaniilor referendumului. O perspectivă internațională*, (ed.) C.H. de Vreese, Basingstoke 2007, p. 159-184.
- Madise Ü, T. Martens, *E-voting in Estonia 2005. The first practice of country-wide binding Internet voting in the world*, <http://www.e-voting.cc/> [Accessed 07.05.2010]
- Musiał-Karg M., *Elektroniczna demokracja – wykorzystanie nowych technologii w życiu politycznym*, [in:] *Współczesne państwo. Wybrane problemy*, (ed.) S. Wróbel, Poznań-Chorzów 2009, p. 151-168.
- Musiał-Karg M., *E-voting (As a Form of E-Democracy) in The European Countries*, [in:] *Explorations in eGovernment & eGovernance*, Vol. 2, (eds.) A. Balci, C. C. Aktan, O. Dalbay, Antalya 2010, p. 153-162.
- Musiał-Karg M., *Głosowanie elektroniczne jako element e-demokracji na przykładzie doświadczeń kantonu Zurych*, "Przegląd Politologiczny", no. 2/2009, p. 27-40.
- Musiał-Karg M., *Referendum w państwach europejskich*, Toruń 2008
- Nowina-Konopka M. (2006), *Elektroniczna urna*, <http://www.rpo.gov.pl/> [Accessed 27.11.2008]
- Porębski L. *Elektroniczne oblicze polityki. Demokracja, państwo, instytucje polityczne w okresie rewolucji informacyjnej*, Cracow 2004.
- Roussillon H., *Contre le référendum!*, «Pouvoirs» no. 77, avril 1996, p. 182-192.
- Trechsel A.H., *E-voting and Electoral Participation*, [in:] *The Dynamics of Referendum Campaigns. An International Perspective*, (ed.) C.H. de Vreese, Basingstoke 2007, p. 159-184.

¹Vezi: C.E. de Vries, *Impactul referendumurilor UE asupra politicii electorale naționale: cazul olandez*, „Politica vest-europeană” ianuarie 2009, vol. 32 (1), p. 145.

² *Votarea pe Internet la secția de votare – datorită căreia votanții își distribuie voturile într-un loc special folosind Internetul.*

³ *Votarea pe Internet de la distanță* – este o votare la distanță atunci când cetățenii votează fie prin „chioșc de alegere”, fie de la computerele lor cu acces la Internet. Datele sunt trimise prin Internet la baza centrală de date de la ambele tipuri de locații de votare.

⁴ See: C.E. de Vries, *The Impact of EU Referenda on National Electoral Politics: The Dutch Case*, ”West European Politics” January 2009, vol. 32 (1), p. 145.

⁵ *Internet Voting at the Polling Place* - owing to which voters cast their votes in a special place using the Internet.

⁶ *Remote Internet Voting* – is a remote vote, when citizens vote either through „election kiosk” or from their computer with access to the Internet. The data is sent via Internet to the central database from both these types of voting places.